

Minőség-ellenőrzés oktatás 2022

**„Egy bizonyos szint fölött nem süllyedünk egy bizonyos szint alá.”
idézet Esterházy Pétertől**

Mádi-Szabó Zoltán

Minőségellenőrzési Bizottság elnöke

2022. október 13.

A kiválasztás szempontjai

- 6 év – természetes személy esetében
- 6 év – könyvvizsgáló társaság esetében
- Nem felelt meg
- Új piacra lépő
- Nulla munkaórát jelentő
- 100-nál több jelentés ha az előző eredmény eltérő a megfelelt-től
- 150 E Ft-nál alacsonyabb átlag díj ha az előző eredmény eltérő a megfelelt-től
- 1 jelentés ha az előző eredmény eltérő a megfelelt-től
- Megugrott jelentésszám ha az előző eredmény eltérő a megfelelt-től
- Hibás adatszolgáltatást benyújtó
- Szüneteltető státusz nem mentesítő körülmény
- Gép jelöl algoritmus alapján a könyvvizsgálók adatszolgáltatásából 2021.07.01. – 2022.06.30. között kiadott jelentések alapján.

Az ellenőrzés menete

- **Időpont és helyszín egyeztetés** a kijelölt minőségellenőrrel szeptember 15 és december 15 között. Az **összeférhetetlenséget azonnal jelezni kell**. A helyszínt az ellenőrzött választja ki.
- Az ellenőrzés megbízó levéllel kezdődik, a **kiválasztott megbízást(okat) 8 nappal az ellenőrzés előtt lehet megismerni**.
- **A nemleges válaszok tárgyilagos** standardokon, és/vagy törvényeken alapuló **indoklása** mindkét fél számára fontos
- A **dokumentumjegyzék** megfelelő használata feljegyezve azt is ami hiányzik, és azt is, ami nem megfelelő.
- **Javaslatok, ajánlások megbeszélése**, cél a hiányosságok megszüntetése.
- A teljes kérdőív és dokumentum jegyzék a helyszínen kitöltésre kerül, megismerhető, de tudni kell, hogy a **Minőség-ellenőrzési Bizottságnak joga van a kérdőíveken módosítani**.
- Fontos az ellenőrzés során a kollégák **könyvvizsgálói szakmához méltó magatartása**, mind az ellenőrzött, mind az ellenőr jogainak tiszteletben tartása.

Elektronikus Ellenőrzés

Minőségellenőrzési Eljárási Szabályzat változása (új pont):

- **(45/A)** „A terv szerinti minőségellenőrzésre kiválasztott kamarai tag könyvvizsgáló, könyvvizsgáló cég a jelen szabályzat tájékoztató levél megküldésétől számított 8 napon belül kezdeményezheti a bizottságnál, hogy **a helyszíni ellenőrzés elektronikus kép és hang továbbítására alkalmas eszköz útján kerüljön foganatosításra.** Az előző módszerrel lefolytatandó helyszíni ellenőrzés technikai előfeltételeiről a bizottság tájékoztatást ad, mely **feltételeket az ellenőrzöttnek kell vállalnia és biztosítania.** Az elektronikus kép és hang továbbítására alkalmas eszköz útján foganatosított helyszíni vizsgálatra jelen szabályzat (27-(45) pontjában foglalt előírásokat kell megfelelően alkalmazni.”

Hogyan kaphatok segítséget a minőségellenőrzéshez?

- A tavalyi kötelező oktatásban a „Kisebb gazdálkodók könyvvizsgálatának módszertana” előadás úgy van elkészítve, hogy hivatkozik a minőségellenőrzés kérdőívre: <https://mkvk.hu/szolgáltatások/tovabbképzés/elearning>
- Módszertani kézikönyv és kérdőívek: <https://mkvk.hu/szervezet/bizottságok/minosegellenorzes/minellkezikonv>
- <https://mkvk.hu/hu/szabalyozas/penzmosas/penzmosassal-kapcsolatos-szabalyzatok/penzmosas-elleni-tevekenyseg-kamarai-ellenorzes>
- Előadások: <https://mkvk.hu/szervezet/bizottságok/minosegellenorzes/eloadasok>
- MER - Könyvvizsgáló Cégek belső Minőségbiztosítási Szabályzata ajánlás: <https://mkvk.hu/tudastar/mintaszabalyzatok>
- Pénzmosás szabályozás és minta szabályzat: <https://mkvk.hu/szabalyozas/penzmosas/penzmosassal-kapcsolatos-szabalyzatok>
- Pénzmosás azonosítás és szűrő rendszer: https://mkvk.hu/szabalyozas/FATF_ellenorzes_20181011

Speciális kérdőívek – 7d pénzügyi vállalkozások

A pénzügyi vállalkozás sajátosságának megfelelően összeállított számviteli politika, a pénzügyi vállalkozásokra kötelezően előírt szabályzatok (kockázatvállalási, befektetési, ügyfélminősítési, adósminősítési, fedezetértékelési, kintlévőségkezelési, értékvesztési és céltartalékképzési stb.)

Felmérték-e a belső ellenőrzési rendszert, és a felmérés kiterjedt-e a standard által megfogalmazott összetevőkre?

(A beszámoló-készítés és kommunikáció szempontjából meghatározó információs rendszer, beleértve a kapcsolódó üzleti folyamatokat is.

A vezetői és folyamatba épített ellenőrzések (kontrollok működésének hatékonysága.)

Meggyőződtek-e az ügyfélkötelezettségek pontosságáról és teljességéről, visszaigazolással, vagy más módon megerősítették-e azokat és eltérés esetén tisztázták-e az eltérés okait?

Mérlegelték-e, hogy az éves beszámolót a számviteli törvényben és a kapcsolódó kormányrendeletben, valamint a vállalkozás számviteli politikájában foglaltak szerint, megfelelő formában és tartalommal állították össze?

Speciális kérdőívek – 7f pénztárak

A pénztárak sajátosságának megfelelően összeállított számviteli politika, a pénztárakra kötelezően előírt szabályzatok (pl. befektetési, tartalékképzési, jutalék fizetési, tagok felé történő elszámolás, kintlévőségkezelési, értékvesztés és céltartalékképzési stb.).

Meggyőződtek-e a pénztár által képzett pénztártagok részére nyújtandó szolgáltatások fedezetére képzett céltartalékok pontosságáról és teljességéről, a kalkuláció megfelelő matematikai módszerrel történik-e, szükség esetén ennek alátámasztására bevontak-e specialistát pl. biztosítási matematikust?

Meggyőződtek-e a pénztár:

- értékpapír állományának létezéséről, pontosságáról és megfelelő értékeléséről,
- a mérlegen kívüli függő - és biztos jövőbeli kötelezettségek, valamint a származékos ügyletek tételei - kezelésbe adott letétek pontosságáról és teljességéről?

Visszaigazolással, vagy más módon megerősítették-e azokat és eltérés esetén tisztázták-e az eltérés okait?

Speciális kérdőívek – 7g befektetési alapok

A befektetési vagy kockázati tőkealapok sajátosságának megfelelően összeállított számviteli politika, a befektetési alapokra kötelezően előírt szabályzatok (pl. befektetési, értékelési, kölcsön nyújtási, fedezet értékelési, nettó eszközérték számítási stb.).

Meggyőződtek-e a nettó eszközérték és az egy befektetési jegyre jutó nettó eszközérték pontosságáról, szükség esetén ennek alátámasztására bevontak-e specialistát pl. értékbecslőt?

Meggyőződtek-e a befektetési alap:

- értékpapír, ingatlan, részesedés állományának létezéséről, pontosságáról és megfelelő értékeléséről,
- a mérlegen kívüli függő és biztos jövőbeli kötelezettségek, valamint a származékos ügyletek tételei - kezelésbe adott letétek pontosságáról és teljességéről?

Visszaigazolással, vagy más módon megerősítették-e azokat és eltérés esetén tisztázták-e az eltérés okait?

Speciális kérdőívek – 7i IFRS

IFRS-re történő áttérés esetén áttekintették-e az érintett bemutatott időszakok átforgatását a számviteli törvény szabályairól az IFRS-re, illetve fennállnak-e az áttérés feltételei (megfelelő számviteli politika, megfelelő átforgatás, IFRS minősítés és szakértelem az ügyfélnél, NAV bejelentés)

Vizsgálták és megfelelően dokumentálták-e, hogy a számviteli politika biztosítja az IFRS-eknek való megfelelést, és az összehasonlíthatóságot az összehasonlítható adatokkal, elvégezték-e a szükséges előző időszaki módosításokat?

Elegendő és megfelelő bizonyítékot szereztek-e be az eszközök és kötelezettségek mérleg fordulónapi IFRS alapú értékek meghatározásához (pl. piaci értékek, IFRS alapú amortizált bekerülési értékek, IFRS alapú értékvesztések)?

Elegendő és megfelelő bizonyítékot szereztek-e be a forgalmak, egyenlegek és közzétételek megfelelő IFRS alapú bemutatásához (pl. beszámoló főbb elemei megfelelő tagolása, a tranzakciók, egyenlegek megfelelő besorolása, kiegészítő megjegyzések megfelelő tartalma)?

5.10 Amennyiben a könyvvizsgálói jelentés nem az IFRS-eket határozza meg keretelvként NEM választ eredményez.

Speciális kérdőívek – 7i3 Konszolidált

- 3/I. A konszolidáció előkészítésének ellenőrzése
 - 3.A A tőkekonszolidáció vizsgálatának ellenőrzése
 - 3.B Az adósság konszolidálás vizsgálatának ellenőrzése
 - 3.C Közbenső eredmények kiszűrésének ellenőrzése
 - 3.D Bevételek és ráfordítások konszolidálásának ellenőrzése
 - 3.E. Részesedés értékelés módszerével bevont vállalkozások konszolidációjának ellenőrzése
 - 3.F. A konszolidáció miatti, számított társasági adó különbözet ellenőrzése

Speciális kérdőívek – 71 Átalakulás

1.2 Nem jogosult a VMT/VVM könyvvizsgálatára a jogi személy állandó könyvvizsgálója és az a könyvvizsgáló, aki az átalakulás VMT fordulónapját megelőző két üzleti évben a jogi személy számára könyvvizsgálatot vagy a nem pénzügyi vagyoni hozzájárulás értékének ellenőrzését végezte. A cégcsoporton belüli átalakulás könyvvizsgálata nem kizáró ok.

1.2 Amennyiben külön jogszabály rendelkezései alapján speciális minősítés szükséges az adott megbízáshoz, és a megbízás elfogadásakor a könyvvizsgáló, vagy a könyvvizsgáló cég nem rendelkezett a speciális minősítéssel, NEM választ kell adni.

2. Alapul szolgáló mérlegek megbízhatóságának és valós képének ellenőrzésére vonatkozó tervezési kérdések

3. Vagyonmérleg tervezetek és vagyonleltár tervezetek könyvvizsgálata

4. Végleges vagyonmérlegek és vagyonleltárak könyvvizsgálata

Nem megfelelt eredmény legfőbb okai

Amennyiben az egyedi megbízás vizsgálata kapcsán a minőségellenőr arra a megállapításra jut, hogy a megbízás elfogadása és végrehajtása során a függetlenségre, összeférhetetlenségre, alkalmasságra, etikai szabályokra vonatkozó előírások nem teljesültek, a helyszíni vizsgálatot az ellenőrzési kérdőív kitöltésével le kell folytatni azzal, hogy a minőségellenőrzés eredményéről, az egyes kérdésekre adott válaszok eshetőleges megváltoztatásáról az ellenőrzési dokumentáció, a zárójelentés és az ellenőrzött észrevétele alapján a bizottság dönt. Amennyiben a bizottság a vonatkozó kérdésre adott "NEM" választ megalapozottnak tartja, úgy a minőségellenőrzés eredménye "Nem felelt meg" lehet.

Amennyiben a minőségellenőrzés során megismert dokumentumok nem támasztják alá a könyvvizsgálói jelentést, vagy az abban rögzített könyvvizsgálói véleményt, az értelmezhető válaszok összes darabszámának 40%-ával kell megnövelni a NEM válaszokat (5.10. kérdés).

Az általános ellenőrzési kérdőív módosítása értelmében a kiválasztott területek valamelyikénél 4 vagy annál több NEM válasz az 5.10. kérdésre is NEM választ eredményez.

Leggyakoribb hiányosságok – megbízás elfogadása

- Ügyfél elfogadására vonatkozó adatlapot a szerződéskötést követően töltötték ki.
- Nem az a cég adta ki a könyvvizsgálói jelentést, aki elfogadta a megbízást.
- A cégnek nincs speciális minősítése, csak a könyvvizsgálónak.
- A könyvvizsgáló olyan megbízást fogad el, amihez nem rendelkezik megfelelő szakértelemmel, vagy kapacitással (külső szakértők elérére, konzultációs lehetőség) – ez a vétó kérdés.

Leggyakoribb hiányosságok – tervezés-kockázat becslés

- Az ügyfél üzleti tevékenysége és az ágazati szabályozási körülmények felmérésének dokumentációját nem mutatták be, vagy nincs összekötve a kockázatbecsléssel.
- Nem terveztek alapvető vizsgálati eljárásokat kritikus és jelentős számlaegyenlegekhez, forgalomhoz, bemutatáshoz (SZÜK).
- Nem került meghatározásra lényegességi szint.
- A csalás miatt előforduló lényeges hibás állítás kockázatot nem azonosítottak, következtetést elmulasztottak indokolni, miszerint az árbevétel, és a vezetők kontrol felülírásának kockázata nem csalási kockázat. (ösztönzés, lehetőség, csalás igazolhatóságának vizsgálata).
- A könyvvizsgálati munkaprogram túl általános volt, nem volt kellően ügyfél specifikus.
- A belső ellenőrzési rendszer felmérése során a könyvvizsgáló az üzleti tevékenység folyamatait áttekintette, de kontrollpontokat nem állapított meg, kontroll tesztek nem végzett. A belső ellenőrzés hatékonyságáról szubjektív módon, a korábbi vizsgálati tapasztalatai alapján mondott véleményt. Ha nincs ilyen nagyobb mintán kell vizsgálni.
- Nincs elemzés, vagy más eljárás a kiugró, szokatlan értékek magas kockázatok azonosítására.

Leggyakoribb hiányosságok – bizonyíték gyűjtés

- A nyitó adatok ellenőrzésének tényét elmulasztották dokumentálni első könyvvizsgálat esetén.
- Az ellenőrzés során bemutatott dokumentáció nem tartalmazta a fordulónap utáni események vizsgálatát, valamint a vállalkozás folytatása elvének teljesülésének vizsgálatát.
- Azonosított csalás esetén nem történt bizonyíték gyűjtés a csalás beszámolóra gyakorolt hatásának azonosítására.
- Elemzés során azonosított jelentős kockázatra nem történt bizonyíték gyűjtés.
- Nincs bizonyíték gyűjtés az eredménykimutatás és kiegészítő melléklet tételeire.
- A dokumentáció nem tartalmaz eljárások leírását és következtetéseket.
- A leltár ellenőrzés során nem derül ki, hogy mit ellenőriztek.
- Nem lehet bizonyítani, hogy a könyvvizsgáló megállapításai a teljes sokaságra vonatkoznak (nehezen vizsgálható területeket pl. export árbevétel nem vizsgálták, rendszer alapú megközelítés kontroll vizsgálat nélkül, nincs mintavételezés és nincs lefedettség a végrehajtási lényegességig).
- A rendszer vizsgálat akkor megfelelő, ha kontrollok hatékonyságának tesztelésével alátámasztott, interjú nem elégséges.

Leggyakoribb hiányosságok – áttekintés

- A kiválasztott területeken feltárt hiányosságok figyelembevétele mellett megállapítható volt, hogy nem győződtek a kijelölt eljárások végrehajtásáról és azok megfelelő dokumentálásáról.
- A végleges mérleg, eredménykimutatás és az összefoglaló munkalapok egyeztetését dokumentációval nem tudták alátámasztani.
- A végleges beszámolóban annyi változás volt az előzetes beszámolóhoz képest, hogy az eredetileg tervezett eljárások nem adnak elegendő bizonyítékot.
- Nem történt meg az összes MER szerinti áttekintés a jelentés kibocsátásáig.
- Nem került az összes azonosított hiba összegyűjtésre (az asszisztens nem szólt).
- Javított hiba miatt korlátoztak.
- Nincs szükséges ügyfél kommunikáció.
- Bizonyíték gyűjtésre a jelentés kiadásáig van lehetőség, a dokumentáció archiválását a jelentés kiadását követő 60 napon belül kell elvégezni.

Leggyakoribb hiányosságok – jelentéskészítés

- A kiválasztott területek ellenőrzésénél és a tervezés ellenőrzésénél tett megállapítások alapján a bemutatott dokumentáció nem tartalmazott elegendő és megfelelő bizonyítékot a könyvvizsgálói jelentés alátámasztására.
- A dokumentáció minősített véleményt támaszt alá, a könyvvizsgáló tiszta jelentést adott pl. azonosított hibák miatt.
- A könyvvizsgáló figyelemfelhívást tett arra, amire korlátozni kellett volna pl. olyan szövegre hivatkozik a figyelemfelhívás, ami nem szerepel a beszámolóban.
- Nem pontos, nem egyértelmű szövegezés, példa a jó szövegre:
„Felhívjuk a figyelmet a kiegészítő melléklet X pontjára, amely jelzi, hogy (bizonytalanság leírása). Ahogyan az a kiegészítő melléklet X. pontjában szerepel, ezek az események vagy feltételek azt jelzik, hogy lényeges bizonytalanság áll fenn, amely jelentős kétséget vethet fel a Társaságnak a vállalkozás folytatására való képességével kapcsolatban. Véleményünk nincs minősítve ennek a kérdésnek a vonatkozásában.”

Leggyakoribb hiányosságok – MER

- Az ellenőrzöttek szabályzata nem tért ki a könyvvizsgáló cég működési jellemzőire, csak az általános előírásokat ismertet. Nem tartalmazta a szabályzat az ügyfél elfogadás/meghosszabbítás rendjét, hogy asszisztensek bevonására van-e lehetőség, mikor kell külső szakértőt pl. IT szakértőt bevonni.
- Az ellenőrzött nem a szabályzatban írt gyakorlatot alkalmazza.
- Több könyvvizsgáló dolgozik a cégben és mindenki a saját gyakorlatát alkalmazza.
- A „Nem felelt meg” egyedi minősítés visszahat a MER vizsgálat eredményére.
- Új minőségbiztosítási standardok kerülnek bevezetésre 2024. január 1.-től.

Leggyakoribb hiányosságok – PMT

- Nem álltak rendelkezésre ügyfildosszié(k) és a kapcsolódó könyvvizsgálatra vonatkozó szerződések, valamint az ügyfél-átvilágítási intézkedések elvégzését igazoló azonosítási adatlapok, kockázati besorolás, igazolványok, vagy csak lejárt igazolványok állnak rendelkezésre.
- Nem álltak rendelkezésre a személy kijelölését és megfelelő bejelentését igazoló dokumentumok, vagy aki be van jelentve elment a cégtől.
- A szolgáltató az ellenőrzés során az ügyfél nyilvántartását nem tudta bemutatni.
- A szolgáltatónál nem álltak rendelkezésre olyan dokumentumok, amelyek a Kit.-nek és a kamarai útmutatónak megfelelő szűrőrendszer működtetését alátámasztaná (Kit. 3. § (6); Útmutató V. fejezet).

• https://mkvk.hu/szabalyozas/FATF_ellenorzes_20181011

Pmt.: a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvényben

Kit.: az Európai Unió és az ENSZ Biztonsági Tanácsa által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásáról szóló 2017. évi LII. Törvény

Afad.: a pénzügyi és egyéb szolgáltatók azonosítási feladatához kapcsolódó adatszolgáltatási háttér megteremtéséről és működtetéséről szóló 2021. évi XLIII. törvény

Könyvvizsgálat tervezése - kockázatbecslés

A könyvvizsgálat célja, hogy a könyvvizsgálói jelentés kiadásához elegendő és megfelelő bizonyítékot szerezzünk, azaz ***minden jelentős könyvvizsgálói állítást*** lefedjünk – a pénzügyi kimutatások megbízható és valós képet adnak.

Jelentős könyvvizsgálói állítások azonosítása a lényegesség számszerűsítése

Megállapítása tervezéskor küszöbérték vagy határérték formájában történik, de a véleményt befolyásoló lényeges hiba lehet számszerűsített, ill. nem számszerűsített.

A lényegesség nem objektív kategória (különösen nem a minőségileg hibás állítások vonatkozásában), a hibás állítások feltárásakor a könyvvizsgálónak mindig az adott helyzetben kell mérlegelnie a lényegességet.

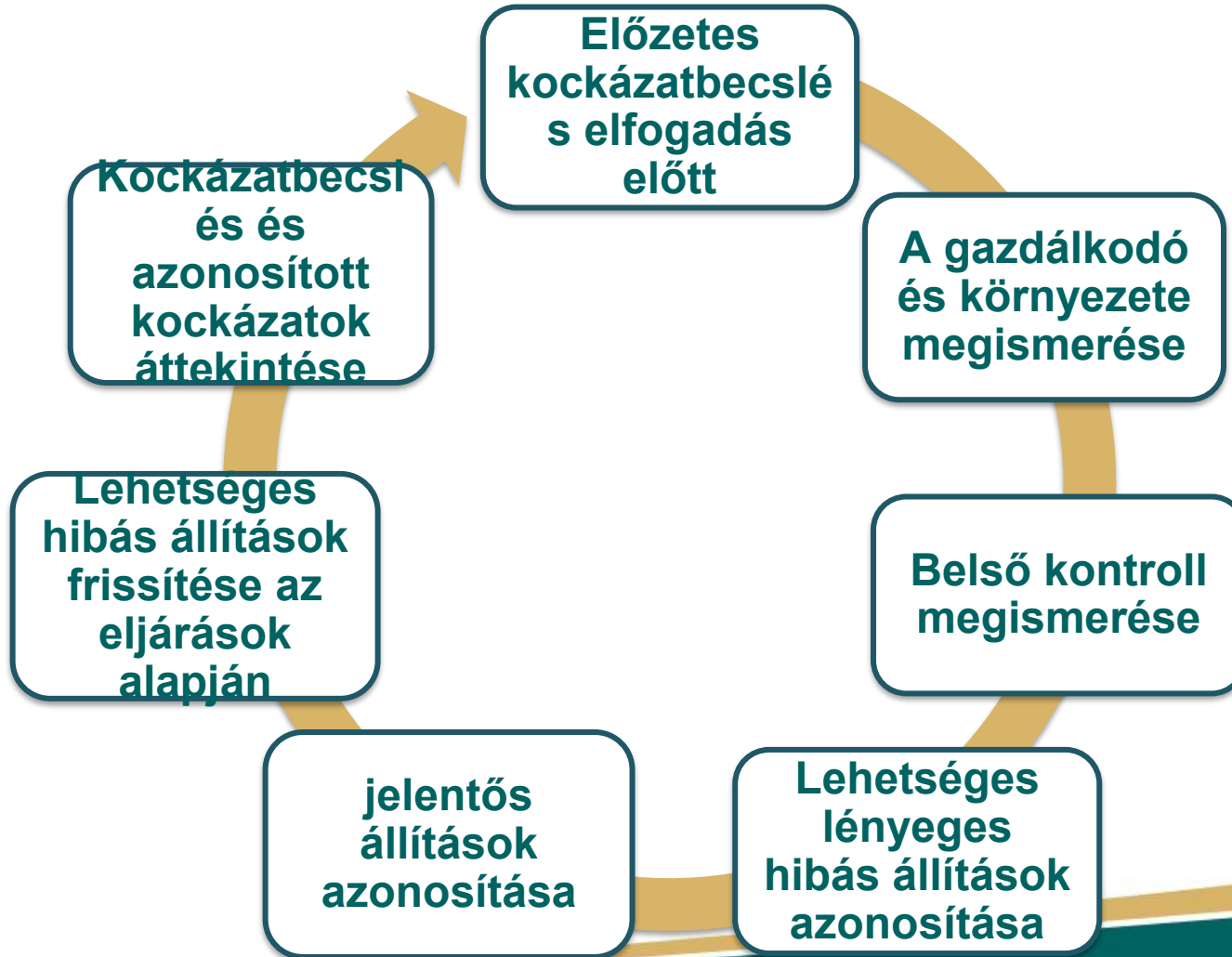
Annak eldöntése, hogy mi tekinthető lényegesnek szakmai megítélés függvénye.

Könyvvizsgálói kockázatok

- A kockázatbecslés terjedjen ki az ügyfél gazdasági környezetéből, jogszabályi környezetéből, üzletmenetéből, adminisztrációs folyamataiból, ellenőrzési környezetéből, tulajdonosok, vezetés hozzáállásából, pénzügyi helyzetéből fakadó könyvvizsgálói kockázatokra.
- A könyvvizsgáló mérje fel a szokásos üzletmeneten kívüli, nem rutin, összetett, jelentős számviteli becsléseket tartalmazó ügyletekben rejlő könyvvizsgálói kockázatokat.
- Jelentős kockázatúnak ítélje a könyvvizsgáló a bevételek megjelenítését, a bevételekhez kapcsolódó feltételezett csalási kockázatra tekintettel. Ha a bevételek megjelenítését nem azonosították csalásból eredő lényeges hibás állítás kockázataként, azt ésszerű indoklással szükséges alátámasztani.
- Csalás szempontjából jelentős kockázatú a kontrollok vezetés általi felülírásából származó lényeges hibás állítás kockázata és válaszként vizsgálni szükséges az alkalmazott számviteli becslések és a főkönyvben rögzített naplótételek és egyéb helyesbítések (manuális könyvelési tételek) jóváhagyottságát és indokoltságát.

Könyvvizsgálat tervezése – kockázatbecslés folyamata

Könyvvizsgálati kockázatok dokumentálása

Bevezetés

Az átfogó tervezési dokumentum célja, hogy összefoglalja a magyar könyvvizsgálati standardokkal összhangban végzendő könyvvizsgálat tervezése során hozott döntéseket és ezek alapját. A tervezési dokumentum folyamatosan változhat a könyvvizsgálói jelentés kibocsátásáig.

Külső környezet bemutatása – Kockázat becslés és a könyvvizsgáló válasza a becsült kockázatokra

Gazdasági környezet, iparág (pl.: stabilitás, kitettség (pl. árfolyam ingadozásnak) munkaerőhöz, egyéb erőforrásokhoz való hozzáférés, piaci versenyhelyzet azon a piacon, ahol a társaság működik, vagy ahová értékesít);

Jogszabályi környezet, szabályozás (pl.: engedélyezés, adózás, környezetvédelem szabályai azon a piacon, ahol a társaság működik, vagy ahová értékesít);

Külső környezetben (társaság által nem befolyásolható) rejlő kockázatok azonosítása és könyvvizsgálati eljárások tervezése pl. forduló nap után.

Az ügyfél és üzleti tevékenysége bemutatása – Kulcs folyamatok megismerése, releváns kontrollok azonosítása

Tulajdonosi struktúra, vezetés, cégstruktúra;

Üzleti tevékenységek és ezek eredményei pl. bevétel források;

Főbb vevők, szállítók, piacok, finanszírozás;

Verseny pozíció, iparág átlaghoz viszonyított teljesítmény;

Vállalati stratégiai célok, tervek, vezetés ösztönzése (kulcs mutató számok);

Adminisztrációs és beszámolási folyamatok pl. számviteli politika, zárási folyamatok;

Ellenőrzési környezet pl. folyamatba épített ellenőrzés (beleértve IT kontrollok), vezetői ellenőrzés, belső ellenőr;

Tulajdonosok, vezetés hozzáállása, motiváció;

Pénzügyi helyzet, likviditás, eredmény elvárás;

Belső környezetben (társaság által befolyásolható) rejlő kockázatok azonosítása és eljárások tervezése.

Előzetes elemzés

Előzetes lényegességi küszöbérték alapjának és értékének, végrehajtási lényegesség, elhanyagolható hiba értékének meghatározása;

Jelentős változások összefoglalása, ezek alapján a beszámoló egyes állításaihoz várakozások felállítása;

Várakozások összehasonlítása a tényleges adatokkal, a nem elvárásoknak megfelelő adatok kockázatot jelentenek;

Mindezek alapján kritikus és jelentős beszámoló állításához kapcsolódó területek azonosítása és azokra eljárások tervezése.

A nem tesztelt állítások összege nem lehet nagyobb a végrehajtási lényegességnél.

Könyvvizsgálati kockázatok dokumentálása

Specifikus kockázatok

Kapcsolt felek és a velük folytatott ügyletek azonosítása;

Csalás kockázata (a felderített csaláshoz, az árbevétel elszámolásához és a kontrollok vezetés általi felülírásához kötődő kockázatok mindig magasak, melyeket csak audit munkával pl. kontroll vizsgálat, vagy alapvető eljárásokkal lehet csökkenteni.);

Fordulónap utáni események;

Vállalkozás folytatásának elve érvényesülésére vonatkozó vezetés általi feltételezés helyessége;

Specifikus kockázatok azonosítása és eljárások tervezése.

Egyedi kockázatok

Nem rutin tranzakciók pl. átlagtól eltérő tételek azonosítása;

Számviteli becslések (előző évi becslések validálása, tárgyévi becslések paramétereinek ellenőrzése, jelentős becslések újrakalkulációja);

Különleges szakértelmet igénylő területek azonosítása (szakértők bevonásának szükségessége pl. IT rendszer vizsgálata);

Egyedi kockázatok azonosítása és eljárások tervezése.

Kockázatbecslés eredményeit és az ügyfél sajátosságait figyelembe vevő könyvvizsgálati munkaprogram készítése és végrehajtása

Ki, mikor milyen eljárásokat hajt végre;

Ki, mikor ellenőrzi a végrehajtott eljárásokat.

A végrehajtás során azonosított többlet kockázatok miatt szükséges átvezetések végrehajtása a könyvvizsgálati munkaprogramon

Új eljárások végrehajtása;

Új eljárások ellenőrzése.

Az elvégzett eljárások áttekintése

Végleges elemzés

Lényegességi küszöbérték alapjának és értékének, végrehajtási lényegesség, elhanyagolható hiba értékének felülvizsgálata, szükség esetén módosítása, ami a könyvvizsgálati munkaprogram szükséges módosításához vezethet;

Végrehajtott eljárások értékelése.

Könyvvizsgálói kockázatok

- A kockázatbecslés kiterjed-e az ügyfél gazdasági környezetéből, jogszabályi környezetéből, üzletmenetéből, adminisztrációs folyamataiból, ellenőrzési környezetéből, tulajdonosok, vezetés hozzáállásából, pénzügyi helyzetéből fakadó könyvvizsgálói kockázatokra.
- Felmérte-e a könyvvizsgáló a szokásos üzletmeneten kívüli, nem rutin, összetett, jelentős számviteli becsléseket tartalmazó ügyletekben rejlő könyvvizsgálói kockázatokat.
- Jelentős kockázatúnak ítélte-e a könyvvizsgáló a bevételek megjelenítését, a bevételekhez kapcsolódó feltételezett csalási kockázatra tekintettel. Ha a bevételek megjelenítését nem azonosították csalásból eredő lényeges hibás állítás kockázataként, azt ésszerű indoklással alátámasztották-e.
- Jelentős kockázatnak minősítette-e a könyvvizsgáló a kontrollok vezetés általi felülírásából származó lényeges hibás állítás kockázatát és válaszként elvégezte-e az alkalmazott számviteli becslések megítélését és ellenőrizte-e a főkönyvben rögzített naplótételeket és egyéb helyesbítéseket (manuális könyvelési tételeket).

Jelentős kockázatok azonosítása, adott válaszok

A kockázatbecslés befolyásolja a szükséges könyvvizsgálati eljárásokat és azok mélységét is.

Tesztek meggyőzőségét növelhetjük:

- Az elemszám növelésével.
- Tesztelt adatok bontásával kockázat alapon.
- Eltérések értékeléséhez használt lényegesség csökkentésével.
- Többféle teszt elvégzésével.
- Tesztek kiszámíthatatlanságának fokozásával.
- Szakértő bevonásával.

Amennyiben a könyvvizsgáló a vizsgált társaság által előállított információt használ fel eljárásaihoz, a felhasznált információ teljességét és pontosságát tesztelnie kell.

Könyvvizsgálati eljárások

A kockázatbecslés alapján, eljárások, melyek csökkentik a könyvvizsgálói kockázatot, a lényeges hibás állítás kockázatát:

- *rendszervizsgálatok (kontrollok tesztelése),*
- *analitikus eljárások (számlakapcsolatok tesztelése, várakozások felállítása pl. szocho adó %-a bérköltség alapján),*
- *alapvető eljárások (alapidokumentumokhoz történő egyeztetés).*

Alapvető eljárásokra minden esetben szükség van az elegendő és megfelelő bizonyíték megszerzésére, de amennyiben a rendszervizsgálatok és analitikus eljárások eredményre vezetnek a kockázat csökkenésével lehetőség van kevesebb alapvető eljárást alkalmazni.

Amennyiben sokaságot csak alapvető eljárásokkal tesztelünk, az egész sokaságra akkor lehet következtetést levonni, ha annyit tesztelünk, hogy a nem tesztelt elemek nem érik el a végrehajtási lényegességet, vagy statisztikai alapon választunk mintát a teljes sokaságból.

Speciális területek

- Amennyiben a csalás kockázata jelentős pl. a vezetés tisztességének felmérése eredményeként, vagy felmerült csalási esemény, akkor speciális eljárásokat szükséges végrehajtani a kockázat csökkentésére.
- Szükséges felmérni a kapcsolt felek körét, a velük folytatott ügyletek megfelelő elszámolását, amennyiben nem megfelelő az elszámolás, akkor speciális eljárásokat szükséges végrehajtani a kockázat csökkentésére.
- Szükséges megítélni a vállalkozás folytatásának elve érvényesülésére vonatkozó vezetés általi feltételezés helyességét, amennyiben kétség merül fel, akkor speciális eljárásokat szükséges végrehajtani a kockázat csökkentésére.
- Szükséges vizsgálni a fordulónap utáni eseményeket, amennyiben történt olyan esemény, amely hatással lehet a beszámolóra, speciális eljárásokat szükséges végrehajtani a kockázat csökkentésére.
- A nyitó adatokra is szükséges könyvvizsgálati eljárásokat tervezni, amennyiben más vizsgálta, vagy nem volt könyvvizsgálva.

THE FRAUD TRIANGLE

A csalási háromszög

- az ösztönzést/nyomást a várt cél elérésére
- a felismert lehetőséget (belső kontrol felülírható)
- a tett igazolását (némelyek képesek megindokolni)

Pressure
Motivation or Incentive to
Commit Fraud

Rationalization
Justification of Dishonest
Actions

The Fraud Triangle by Donald R. Cressey

Egyetlen elem előfordulása önmagában nem jelent magas csalási kockázatot, azt az elemek összességében kell értékelni.

Amennyiben magas a csalás kockázata, specifikus eljárásokat kell tervezni.

Fordulónap utáni események (560. témaszámú standard)

A könyvvizsgáló céljai:

- ▶ elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot szerezni arról, hogy a pénzügyi kimutatások megfelelően tükrözik-e a pénzügyi kimutatások fordulónapja és a könyvvizsgálói jelentés dátuma között bekövetkező olyan eseményeket, amelyek a pénzügyi kimutatások módosítását vagy az azokban való közzétételt igénylik,
- ▶ megfelelő választ adni azokra a tényekre, amelyek a könyvvizsgálói jelentés dátumát követően jutottak tudomására, és amelyek a könyvvizsgálói jelentés módosítására készíthették volna, ha azokról már a könyvvizsgálói jelentés kiadása előtt tudott volna.

A vállalkozás folytatása (570. témaszámú standard)

A könyvvizsgáló céljai:

- ▶ elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot szerezni arra vonatkozóan, hogy helyénvaló-e a vezetés részéről a vállalkozás folytatásának feltételezése a pénzügyi kimutatások készítése során (a társaság a belátható jövőben is folytatni tudja üzleti tevékenységét: rendezni tudja kötelezettségeit és a szokásos üzletmenet keretében tudja realizálni eszközeit),
- ▶ a megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték alapján megállapítani, van-e lényeges bizonytalanság olyan eseményekkel vagy feltételekkel kapcsolatban, amelyek jelentős kétséget vethetnek fel a gazdálkodó egységnek a vállalkozás folytatására való képességével kapcsolatban (pl. negatív saját tőke, nem megfelelő hozzájárás pénzügyi forrásokhoz, kulcsfontosságú pénzügyi mutatók kedvezőtlen alakulása, jelentős fizetési késedelmek, hitelek megújításával kapcsolatos problémák, kulcsfontosságú engedély elvesztése, fontos piac, munkavállalók elvesztése, hiány fontos alapanyagból, peres eljárás, törvénymódosítások),
- ▶ meghatározni mindezek hatását a könyvvizsgálói jelentésre.

A vállalkozás folytatása (570. témaszámú standard)

▶ Ha a vállalkozás folytatásának feltételezése helyénvaló, de lényeges bizonytalanság áll fenn:

A könyvvizsgálónak meg kell határoznia, hogy a pénzügyi kimutatások:

▶ megfelelően írják-e le az eseményeket, feltételeket és a vezetésnek ezek kezelésével kapcsolatos terveit

▶ egyértelműen közléteszik-e, hogy lényeges bizonytalanság áll fenn a gazdálkodó egységnek a vállalkozás folytatására való képességével kapcsolatban

▶ a. Ha megfelelő a közzététel – **figyelemfelhívó bekezdés**

▶ b. Ha nem megfelelő a közzététel – **korlátozott vélemény, vagy ellenvélemény**

▶ c. Ha a vezetés nem készít becslést a könyvvizsgáló kérése ellenére – **hatókör korlátozás miatti korlátozott vélemény, vagy vélemény nyilvánítás visszautasítása**

A vállalkozás folytatása (570. témaszámú standard)

▶ Ha a vállalkozás folytatásának feltételezése nem helyénvaló:

▶ Ha a pénzügyi kimutatások a vállalkozás folytatását feltételezve készültek, de ez nem helyénvaló, akkor ellenvéleményt kell kibocsátani függetlenül a közzétételtől.

▶ Ha a pénzügyi kimutatások nem a vállalkozás folytatását feltételezve készültek és ez helyénvaló, akkor figyelemfelhívó bekezdésben fel kell hívni a figyelmet az alternatív elvre.

A vállalkozás folytatása (570. témaszámú standard)

Ha megfelelő a közzététel – figyelemfelhívó bekezdés

Felhívjuk a figyelmet a kiegészítő melléklet X. pontjára amely szerint a Társaság saját tőkéje – Y Mft. Ez a körülmény az X. pontban ismertetett egyéb körülményekkel együtt olyan lényeges bizonytalanság fennállását jelzik, amely jelentős kétséget vethet fel a vállalkozás **folytatására vonatkozó képességével kapcsolatban. Véleményünk nincs minősítve e kérdés vonatkozásában.**

A vállalkozás folytatása (570. témaszámú standard)

Ha nem megfelelő a közzététel – korlátozott vélemény, vagy ellenvélemény

A Társaság finanszírozási megállapodásai lejárnak, azokat nem tudta újratárgyalni és nem tudott helyettesítő pénzügyi forrásokat szerezni. Ez a helyzet olyan lényeges bizonytalanság fennállását jelzik, amely jelentős kétséget vethet fel a Társaságnak a vállalkozás folytatására vonatkozó képességével kapcsolatban. A pénzügyi kimutatások nem teszik közzé megfelelően ezt a tényt. A pénzügyi kimutatások a folyamatos működés feltételezésével kerültek összeállításra és nem tartalmaznak eszközök és források olyan értelmű átértékelését, amely ezen feltétel megváltoztatása esetén válna szükségessé.

Véleményünk szerint a **korlátozott vélemény alapja bekezdésben leírt információk kihagyását kivéve** a pénzügyi kimutatások megbízható és valós képet adnak ...

A vállalkozás folytatása (570. témaszámú standard)

Ha nem megfelelő a közzététel – korlátozott vélemény, vagy ellenvélemény

Társaság finanszírozási megállapodásai lejártak, a hátralévő összegek esedékessé váltak. A Társaság nem tudta a megállapodásokat újratárgyalni és nem tudott helyettesítő pénzügyi forrásokat szerezni, csőd bejelentését mérlegeli. Ezek az események olyan lényeges bizonytalanságot jeleznek, amely jelentős kétséget vethet fel a Társaságnak a vállalkozás folytatására vonatkozó képességével kapcsolatban. A pénzügyi kimutatások nem teszik közzé megfelelően ezt a tényt. A pénzügyi kimutatások a folyamatos működés feltételezésével kerültek összeállításra és nem tartalmazzák eszközök és források olyan értelmű átértékelését, amely ezen feltétel megváltoztatása esetén válna szükségessé.

Véleményünk szerint **az ellenvélemény alapja bekezdésben leírt információk kihagyása miatt a pénzügyi kimutatások nem adnak megbízható és valós képet ...**

Gyakorlati kérdések – speciális területek

▶ **Cél:** annak mérlegelése, hogy a vezetés helytállóan alkalmazta-e a vállalkozás folytatásának feltételezését, illetve vannak-e olyan lényeges bizonytalanságok, amelyeket közzé kell tenni a beszámolóban.

▶ **Eszközök:**

▶ Vezetés kikérdezése a mérlegfordulónap utáni eseményekről is (új fejlemények függő tételek tekintetében, rendkívüli események, számviteli módosítás, olyan események amelyek megkérdőjelezhetik a pénzügyi kimutatások elkészítésénél alkalmazott számviteli politika helyességét) – ennyi elég amennyiben nincs bizonytalanság,

▶ Speciális nyilatkozat bekérése a peres ügyekről (saját megítélés szükséges),

▶ Teljességi nyilatkozat kiegészítése,

▶ Mérlegfordulónap utáni pénzügyi adatok áttekintése (évközi pénzügyi kimutatások, költségvetések),

▶ Speciális nyilatkozat bekérése adott vezetőtől.

Könyvvizsgálói bizonyítékok 2/1

- A minőség-ellenőrzés során megítélésre kerül, hogy a bemutatott könyvvizsgálati dokumentumok elegendő és megfelelő bizonyítékot tartalmaznak-e és alátámasztják-e a könyvvizsgálói jelentést és az abban rögzített véleményt.
- Amennyiben erre a kérdésre IGEN a válasz egy pontnak számít, míg NEM válasz esetén a megbízás eredményének kiszámításakor az igen és nem válaszok összes darabszámának 35%-ával, növekszik NEM válaszok száma.
- Amennyiben a minőségellenőrzésnél kiválasztott kritikus, vagy jelentős területek kérdéseinek többségénél NEM válasz születik, ez a körülmény a fenti kérdésre is NEM választ eredményez.
- A könyvvizsgálói vélemény kialakításához szükséges minden könyvvizsgálati bizonyítékot a jelentés dátumáig szükséges beszerezni, valamint az elvégzett munka áttekintésének is eddig az időpontig kell megtörténni, ezt követően a dokumentáció lezárásáig csak annak rendezésére van lehetőség.

Könyvvizsgálói bizonyítékok 2/2

- Amennyiben az eredetileg tervezett eljárások nem vezetnek eredményre, vagy nem hatékony azokat elvégezni, akkor a könyvvizsgáló választ-e másik alternatív eljárást, amely ugyanolyan erős bizonyítékot ad.
- Ha a készletek kritikus, vagy jelentős terület, ennek ellenére a könyvvizsgáló nem vett részt az év végi fizikai leltározáson, végzett-e megfelelő alternatív eljárásokat a készletállomány és a készletérték mérlegfordulónapi értékének alátámasztására.
- Külső megerősítések (egyenlegközlők) alkalmazása esetén azok kiértékelésénél figyelemmel voltak-e a nem megbízható válaszok, illetve vissza nem érkezett válaszok esetén a végrehajtott eljárások hatékonyságára, szükség esetén a könyvvizsgáló végzett-e alternatív eljárásokat az adott egyenleg alátámasztására.
- Jelentős számviteli becslés esetén szükséges a becslés újrakalkulációja.

Kontroll vizsgálat folyamata

Könyvvizsgálati szempontból releváns folyamat, ami lényeges könyvvizsgálati célokhoz kapcsolódik pl.: értékesítés folyamata – vevő, árbevétel létezése, teljessége, pontossága; árubeszerzés folyamata – árukészlet, ELÁBÉ létezése, teljessége, pontossága; leltározás folyamata – készletek létezése.

Könyvvizsgálati szempontból releváns kontroll, ami biztosítja a releváns folyamat hatékony működését vagy a hibából, vagy csalásból eredő lényeges hibás állítások megelőzésével, vagy azok felderítésével és kijavításával.

A kontroll vizsgálat célja pozitív bizonyosságot szerezni a kontroll működési hatékonyságára, amennyiben releváns kontroll hatékonyan működik, akkor csökkenti az adott állításokra vonatkozó lényeges hibás állítás kockázatát, amely indokolja az alapvető eljárások mélységének csökkentését.

**Releváns egy kontroll, amennyiben könyvvizsgálati kockázatot csökkent.
Releváns kontrollt érdemes vizsgálni és akkor ha a kontroll vizsgálat eredménye hasznosítható.**

A gazdálkodó belső folyamatainak és folyamatba épített kontrolljainak megismerése

Ha releváns a kontroll

Bevezetés és kiépítés ellenőrzése

Működési hatékonyság ellenőrzése

Alapvető vizsgálati eljárások

- Alapvető vizsgálati eljárásokat kell tervezni és végrehajtani minden lényeges ügyletcsoporthoz, számlaegyenleg és közzététel tekintetében.
- Szükséges átgondolni hogy mely könyvvizsgálati állításokhoz tartozik könyvvizsgálati kockázat és ezekhez az állításokhoz szükséges audit eljárásokat tervezni.
- Az alapvető vizsgálati eljárások terjedelmének meghatározásakor figyelembe kell venni a könyvvizsgálati kockázatot, valamint hogy rendelkezésre áll-e hatékony rendszervizsgálat vagy analitikus eljárás az adott állítások alátámasztására.
- Év közben végrehajtott eljárások nem adnak elegendő és megfelelő bizonyítékot csak akkor ha kiegészülnek a teljes időszakra vonatkozó eljárásokkal.
- Példák: főkönyv-analitika egyeztetése, teljeskörűség ellenőrzése, tranzakciók megértése, analitikából nagy kockázatú elemek leválogatása, azok tételes ellenőrzése alapbizonylatokhoz: számlához, szerződéshez, teljesítés igazolásához, kiskockázatú elemekből mintaválasztás.

A könyvvizsgálati állítások

Mérleg	Eredménykimutatás
<p>Létezés – az eszközök, kötelezettségek és tőkeelemek léteznek</p> <p>Jogok és kötelmek – eszközök és kötelezettségek a társaságé</p> <p>Teljesség – minden eszközt, kötelezettséget és tőkeelemet, amelyet rögzíteni kellett volna, rögzítettek</p> <p>Értékelés és felosztás – az eszközök, kötelezettségek és tőkeelemek megfelelő összegben szerepelnek, és bármely módosítást megfelelően rögzítettek</p>	<p>Előfordulás – a lekönyvelt ügyletek és események valóban felmerültek és a társasággal kapcsolatosak.</p> <p>Teljesség – minden ügyletet és eseményt rögzítettek.</p> <p>Pontosság – a vonatkozó összegeket és egyéb adatokat megfelelően rögzítették</p> <p>Elhatárolás – a helyes számviteli időszakban rögzítették.</p> <p>Besorolás – megfelelő számlán rögzítették</p>

A könyvvizsgálati állítások

Bemutató és közzététel

Előfordulás, valamint jogok és kötelezések – a közzétett ügyek felmerültek és a társasággal kapcsolatosak.

Teljesség – minden közzétételt, amelyet szerepeltetni kellett volna, szerepeltettek.

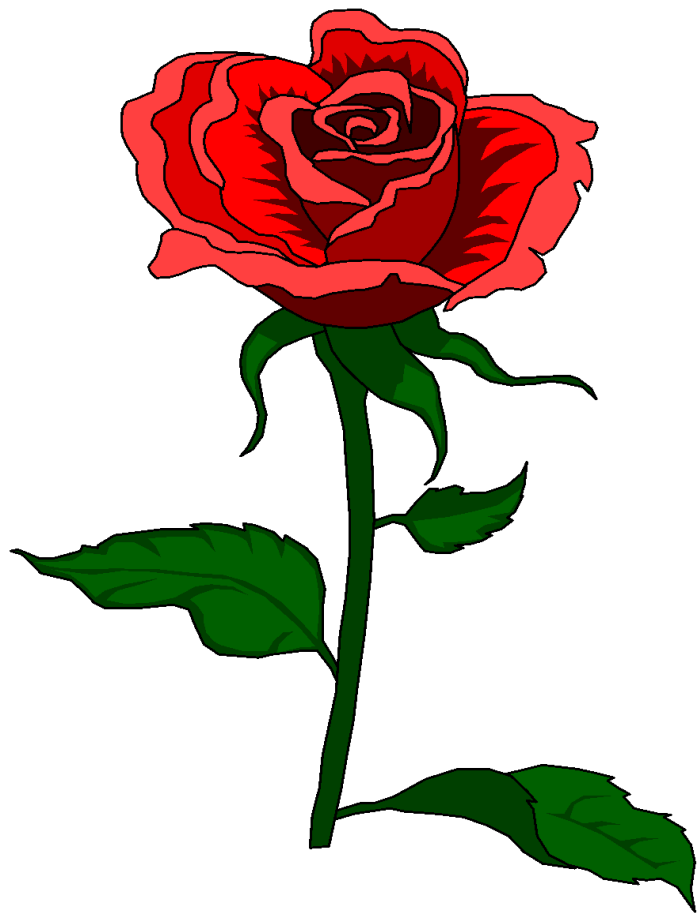
Besorolás és érthetőség – a pénzügyi információkat megfelelően mutatják be, a közzétételek érthetőek

Pontosság és értékelés – az információkat valósan, a megfelelő összegekben teszik közzé.

Talált hibák értékelése

- Szükséges megérteni a hibákat, azok okát, valamint hatásukat az éves beszámolóra és ennek megfelelő könyvvizsgálati választ kell adni, ami újabb eljárások tervezését és végrehajtását jelenti.
- A talált hibák növelik a könyvvizsgálati kockázatot, ezért alapvetően az eljárások bővítését jelentik.
- Szükséges mérlegelni, hogy nem tisztázott eltérések, vagy talált hibák esetén azok összegét szükség van-e kivetíteni a vizsgált sokaságra. Amennyiben sor került a vizsgált egyenlegben rejlő becsült hiba kivetítéssel történő meghatározására, és a becsült hiba lényeges, mérlegelték-e ennek hatását a könyvvizsgálói véleményre.
- Amennyiben az azonosított kockázatokat nem lehet könyvvizsgálói eszközökkel alacsony szintre csökkenteni, vagy az azonosított hibák összege egyedileg, vagy összevontan jelentős, akkor az megfelelően megjelenik-e a könyvvizsgálói jelentésben.
- Amennyiben az azonosított hibák szándékos hibát (ez a csalás) tartalmaznak, akkor az megfelelően megjelenik-e a könyvvizsgálói jelentésben.

Köszönöm szépen a figyelemet!